

tanítványainak nyújt. Különb, hogy az önuralom, a példaadás és az ellenőrzés a szeminárium és más magasabb fokú iskolákban mennyi jót tehet, legjobban dr. Walter, a frankfurti főreáliskola egyik jelentéséből tűnik ki: dr. Walter iskolájában a felsőbb osztályú tanulókat az iskola felett való felügyeletben, valamint az alsóbb osztályú tanulók nevelésében is felhasználta. T. i. minden osztály 3 példás viseletű és kiváló bizalmi embert választott, kik az osztályban uralkodó rend és fegyelemért felelősek voltak, másrészt pedig a tanítóság és a tanulóifjúság között való kapcsolatot képezték, amennyiben azok a bizalmi tanulók a többi tanulók kívánságait az iskola vezetőségéhez juttatják. Ezen intézkedés tudomásunk szerint már néhány magyarországi intézetben is meg van.

Heppnek szóban lévő műve — mint már ezekből is kitűnik — Förster műveinek hatása alatt áll. Különb a szerző — tudvalevőleg Förster egyik legtehetségesebb tanítványa. Förster pedig «Schule und Charakter» és «Jugendlehre» c. műveiben ama módokat és eszközöket fejtegeti, miképen lehetne az iskolában a tanulók jellemét és akaratát helyesebb alapokon fejleszteni. Így tehát Hepp a mester céljait egy lépéssel közelebb hozta a megvalósuláshoz, már azzal is, hogy a dr. Förster által felállított teoriáknak ezen most ismertetett műve útján is sok barátot és érdeklődőt szerzett.

Székesfehérvár.

Téri József.

*

Brugmann, K., Der Gymnasialunterricht in den beiden klassischen Sprachen und die Sprachwissenschaft. Strassburg, Trübner. 1910. 32 l.

Az érettségi vizsgálatokon általános a panasz a tanulónak a latin nyelvben való járatlansága miatt. Sem szó, sem nyelvtani tudás nincs. Egyik oka ennek, hogy a tanulók a felsőbb osztályokban már nagyon unalmasnak tartják a nyelvtani ismétléseket. Gondoskodni kell tehát arról, hogy a nyelvtant a felsőbb osztályokban új szempontok szerint tárgyaljuk. Ez legmegfelelőbben Kretschmer egyetemi tanár szellemében történhetik, aki azt ajánlja, hogy az összehasonlító nyelvtudományt vigyük be a nyelvtanításba, természetesen kellő mértékkel. Szép példáját mutatja annak, hogy miképen lehet a latin hangtant tárgyalni nyelvtudományi alapon anélkül, hogy a többi indogermán nyelvekkel összehasonlíttatók, M. Niedermann, Précis de phonétique historique du latin. Paris. 1906. (Németül: E. Hermann, Historische Lautlehre des Lateinischen. Heidelberg, 1907.)

Brugmann, az indogermán nyelvészet hírneves tanára a lipcsei egyetemen úgy véli, hogy a baj legfőbb oka a tanároknak keresendő, kik az egyetemen nagyon keveset foglalkoznak nyelvészettel, mert a tanári vizsgálatokon nem kell számot adniok az összehasonlító nyelv-

tudományban való jártasságról. (A mi szabályzataink ezt megkövetelik, de azért középiskolánkban az eredmény, úgy hiszem, jóval alatta áll a német középiskolákban elért eredményeknek.)

Hogy miért nem foglalkoznak a jelöltek eléggé az indogermán nyelvészettel, annak okát a következőkben keresi:

1. A klasszikus tanulmányok művelői az újabb ásatások gazdag eredményei folytán inkább ezeknek feldolgozására irányították figyelmüket.

2. Az összehasonlító nyelvészetnek hitele — sokszor ingatag területre való elkalandozása folytán — megingott.

3. A nyelvészek egymás között is nagy harcokat folytatnak.

4. A nyelvészek főleg a *hang-* és *alaktant* tárgyalják, kevésbé a *mondattant* és épen ezzel kevésbé használnak a gimnáziumi oktatásnak. Ezeket az ellenvetéseket sorra cáfolva arra az eredményre jut, hogy az összehasonlító nyelvészetnek az egyetemi vizsgálatokon is nagyobb teret kell engedni, úgyszintén a középiskolai oktatásban is; így aztán érdekeltőbb lesz a klasszikus nyelvek oktatása és eredményesebb.

Dr. Endrei Gerzson.

*

Dr. W. Rein u. Dr. P. Selter: Das Kind, seine körperliche u. geistige Pflege von der Geburt bis zur Reife. Enke Stuttgart. 1911.

Dr. Ph. Biedert két kötetes munkáját, a szerző betegeskedése miatt, Rein és Selter rendezték másodszer sajtó alá. Harminckét szakember írta az egyes, megfelelő fejezeteket.

Az első kötet az átöröklés elméletétől és az embryonális fejlődéstől kezdve végigkíséri a gyermeket az élet minden változásán; bemutatja — 152 szép illusztrációval a szövegben — az ép és beteg testet, leírja a gyakoribb gyermekbetegségeket és útmutatást ad azok helyes kezelésére. A szakember a tudomány legújabb vívmányait, s tanulmányainak rövid összefoglalását találja meg egy-egy fejezetben; a laikusnak pedig számtalan ferde felfogását helyesbíti ez a könyv. A művelt szülők számára készült. Igazi népszerűsítő munka s kevésbé tételmez fel magasabb fokú előtanulmányokat, mint a második kötetnek egy-két pontja. Ezzel azonban nem akarjuk azt mondani, hogy a sok szerző munkájában nincs egység. Sőt ebben a tekintetben a szerkesztők határozottan rányomták a műre tudományos felfogásuknak és világnézetüknek bélyegét.

Az emberi nem testi és szellemi tökéletesedésének egészséges eszméje vezérli a tanulmányok íróit egytől-egyig, ami különösen a II. kötetben hat kellemesen az olvasóra. Ez nem rendszeres nevelés-tan, mindazonáltal teljes képét kapjuk a kilenc fejezetben a nevelés modern elveinek.